

PPS-jaarrapportage 2018

De PPS-en die van start zijn gegaan onder aansturing van de topsectoren dienen jaarlijks te rapporteren over de inhoudelijke en financiële voortgang. Voor de inhoudelijke voortgang dient dit format gebruikt te worden. Voor PPS-en die in 2018 zijn afgerond is een apart format "PPS-eindrapportage" beschikbaar.

De jaarrapportages worden integraal gepubliceerd op de websites van de TKI's/topsector. Zorg er s.v.p. voor dat er geen vertrouwelijke zaken in de rapportage staat. De PPS-jaarrapportage dient voor 15 februari 2019 te worden aangeleverd bij Hans van der Kolk

Algemene gegevens	
PPS-nummer	AF-16098
Titel	Gezonde schoollunch: Een onderzoek naar concepten voor gezonde schoollunches en de effecten hiervan op voedselconsumptie en cognitieve prestaties van kinderen op de basisschool
Thema	Consument en Maatschappij
Uitvoerende kennisinstelling(en)	Wageningen Food & Biobased Research Vrije Universiteit Amsterdam
Projectleider onderzoek (naam + emailadres)	Monique Vingerhoeds Monique.Vingerhoeds@wur.nl
Penvoerder (namens private partijen)	J.Ph. van Straaten Nederlands Bakkerij Centrum
Contactpersoon overheid	Cor Wever
Totale projectomvang (k€)	1.3M€
Adres projectwebsite	www.etenopschool.org https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksprojecten-LNV/Expertisegebieden/kennisonline/Gezonde-schoollunch.htm
Startdatum	1-1-2017
Einddatum	31-12-2020 (verlengd ivm kasritmewijziging)

Goedkeuring penvoerder/consortium

De jaarrapportage dient te worden besproken met de penvoerder/het consortium. De TKI's nemen graag kennis van eventuele opmerkingen over de jaarrapportage.

De penvoerder heeft namens het consortium de jaarrapportage

goedgekeurd
 niet goedgekeurd

Eventuele opmerkingen over de jaarrapportage:

Korte omschrijving inhoud/doel PPS

Wat is er aan de hand en wat doet het project daaraan?

Wat gaat het project opleveren en wat is het effect hiervan?

Ruim 13% van de Nederlandse kinderen heeft overgewicht. Een van de redenen voor het ontstaan van overgewicht is een ongezond voedingspatroon. De meeste kinderen eten te weinig basisvoedingsmiddelen zoals groenten en volkorenbrood en drinken teveel suikerhoudende dranken. Bovendien zien we hierin grote verschillen tussen sociaal economische groepen.

Kinderen brengen veel tijd door op school en wat ze hier eten en drinken draagt voor een groot deel bij aan de mate van gezondheid van hun voedingspatroon. Steeds meer basisscholen gaan over op een continurooster waarbij alle kinderen op school lunchen. Dit creëert een goede kans om gezond eetgedrag voor ieder kind op school te ondersteunen.

Het doel van dit onderzoek is om samen met kinderen, ouders en schoolpersoneel een gezonde en betaalbare schoollunch te ontwikkelen die een bijdrage levert aan het stimuleren van gezond voedingspatroon en voedingsgedrag van kinderen en het verbeteren van de cognitieve prestaties. De schoollunch wordt samengesteld aan de hand van de Richtlijnen Goede Voeding (Schiif van Vijf).

De onderzoeksvragen zijn:

1. Is er draagvlak van kinderen, ouders en scholen voor een gezonde schoollunch?
2. Hoe moet de gezonde schoollunch eruit zien en georganiseerd worden?
3. Wat is het effect van het aanbieden van een gezonde schoollunch op het gehele voedingspatroon en cognitieve prestaties van kinderen?

De studie vindt plaats op basisscholen in Ede, Amsterdam en Vlaardingen, in verschillende sociaal economische wijken, rekening houdend met verschillende culturele achtergronden.

Beoogde impact voor de sector, de wetenschap en de maatschappij:

- Sector: een nieuw afzetkanaal voor innovatieve en verknooptbare gezonde lunchproducten.
- Scholen: de mogelijkheid om concreet invulling te geven aan het onderwerp gezonde voeding.
Leerkrachten: duidelijk kader voor hun (voorbeeld) rol op het gebied van gezonde voeding.
- Wetenschap: kennis over de haalbaarheid en effectiviteit van een gezonde schoollunch op de basisschool en nieuwe wetenschappelijke kennis over de relatie tussen gezonde lunch, het gehele voedingspatroon en cognitieve prestaties van basisschoolkinderen in Nederland.
- Maatschappij: als alle 1.5 miljoen kinderen in de basisschoolleeftijd gezond lunchen op school levert dit een grote gezondheidswinst op populatieniveau en worden sociaal economische verschillen in voedingsgedrag verkleind.

Planning en voortgang (indien er wijzigingen zijn t.o.v. het projectplan svp toelichten)	
Loopt de PPS volgens planning?	De interventie op de scholen is later van start gegaan dan oorspronkelijk gepland. Verder is door voortschrijdend inzicht besloten om het effect van voeding op cognitie in een aparte studie te doen, onder meer gecontroleerde omstandigheden. De oorspronkelijke looptijd was 3 jaar, vanwege de kasritme wijziging is de einddatum met een jaar verlengd. Dit draagt bij aan het goed afronden van de doelstellingen, ondanks de wat latere start van de interventie.
Zijn er wijzigingen in het consortium/de projectpartners?	Ja, er zijn in 2018 drie nieuwe partners toegetroten tot het consortium: <ul style="list-style-type: none"> • Nationaal Actieplan Groente en Fruit • Schoolsoepie • Boerenhart
Is er sprake van vertraging en/of uitgestelde opleverdatum?	Het streven is om het uitvoerende onderzoek in 2019 af te ronden. Analyses, publicaties en het bijdragen aan implementatieplannen lopen door tot 2020.
Is er sprake van inhoudelijke knelpunten, geef een korte beschrijving	Het werven van scholen was moeilijker dan voorzien. Uiteindelijk wordt de studie daarom uitgevoerd met drie, in plaats van de beoogde vier scholen. De logistiek van de levering van de schoollunch bleek een grotere uitdaging dan voorzien. Ook ervaren scholen het bestellen en organiseren van de lunch als niet eenvoudig. Alle

	knelpunten die we hierin tegenkomen worden zoveel mogelijk opgelost en ook bijgehouden in een proces evaluatie omdat dit inzicht geeft in succes- en faalfactoren voor latere implementatie.
Is er sprake van afwijkingen van het ingezette budget/de begroting?	Oorspronkelijk was het plan om de producten van de lunch als in kind bijdrage door verschillende partners te laten leveren. Met het oog op ontzorgen van de scholen was het nodig om maximaal 1 leverancier naar de school te laten gaan (elke school heeft een eigen leverancier). Vanwege de logistiek bij de leveranciers, was het niet mogelijk om de partners hun producten te laten bezorgen bij de leveranciers. Hierdoor is een deel van de in kind bijdrage van partners omgezet naar een cash bijdrage, die ingezet wordt om de lunch en logistiek te bekostigen.

Resultaten 2018

Geef een korte beschrijving van de high lights en projectdeliverables in 2018

- In samenwerking met het RIVM is in 2017 een analyse gedaan naar het lunchgedrag van kinderen thuis en op school op schooldagen, en de verschillen hiertussen (data Voedsel Consumptie Peiling). De analyse is afgerond en een wetenschappelijke publicatie is ingediend. Er zijn vooral verschillen in wat er thuis en op school gedronken wordt, waarbij zuivel vooral thuis geconsumeerd wordt en suikerhoudende frisdrank/limonade vooral op school.
- De analyse van de gesprekken en groepsdiscussies gevoerd met schoolpersoneel (directeuren en leerkrachten), ouders en kinderen over hun perceptie van de huidige schoollunch en een georganiseerde schoollunch is afgerond. Momenteel worden de resultaten verwerkt in een wetenschappelijke publicatie.
- Om inzicht te krijgen in draagvlak voor de schoollunch is er in 2017 een vragenlijst ontwikkeld voor ouders en voor kinderen met 6 verschillende lunchconcepten: schoolbeleid voor een gezonde lunch (gezonde lunch van thuis), een kant en klaar lunch, zelf brood smeren op school, zelf brood smeren plus salade of soep, warm eten op borden en warm eten zelf opscheppen. Deze lunchconcepten zijn systematisch beschreven en d.m.v. foto's gevisualiseerd.
 - 1952 ouders hebben de onlinevragenlijst ingevuld. Ouders waren het meest positief over zelf brood smeren op school en schoolbeleid voor een gezonde lunch. De analyse is afgerond en de resultaten worden nu verwerkt in een wetenschappelijke publicatie.
 - 639 kinderen hebben de vragenlijst ingevuld op school (7 scholen). Kinderen waren het meest positief over een lunchbuffet (zelf brood smeren) en warm eten zelf opscheppen. De analyse is afgerond en de resultaten worden nu verwerkt in een wetenschappelijke publicatie.
 - Broodtrommels van kinderen zijn gefotografeerd en geanalyseerd. Er wordt vooral brood meegenomen naar school (94%), en weinig groente (6%) en fruit (5%). De resultaten worden verwerkt in de hierboven genoemde publicatie.
- Er zijn veel gesprekken gevoerd met partners en leveranciers in verband met de logistiek van de levering van de schoollunch. Om zorg op maat te verrichten, is er nu gekozen voor 3 verschillende leveranciers, waarvan de logistieke performance wordt vergeleken.
- De scholenwerving heeft geresulteerd in drie deelnemende scholen, waarvan er twee gevestigd zijn in een wijk met een lage sociaal economische positie (SEP) en een relatief hoge migratieachtergrond (Amsterdam en Vlaardingen) en een in wijk met een gemiddelde SEP en een lage migratieachtergrond(Lunteren).
- De interventie is 29 oktober 2018 gestart, inclusief media aandacht bij de kick off in Lunteren. Begin oktober 2018 zijn de nulmetingen voor de effect studie uitgevoerd.

Aantal opgeleverde producten in 2018 (geef in een bijlage de titels en/of omschrijvingen van de producten of een link naar de producten op de projectwebsite of andere openbare websites)			
Wetenschappelijke artikelen	Rapporten	Artikelen in vakbladen	Inleidingen/workshops
1	1		2 posterpresentaties
Titels/omschrijvingen van belangrijkste producten in 2018 (max. 5) en hun doelgroepen			
<p>Dijkstra S.C, Rongen F.C., Van Kleef E., Seidell J.C., Vingerhoeds, M.H. (2018) Een verzorgde lunch op de basisschool: wat kost dat en wat mag dat volgens ouders kosten? Tijdschr. Gezondheidswet. 96:234-237. Doelgroep: beleidsmakers en onderzoekers in het veld van gezondheidswetenschappers.</p> <p>Rongen F.C., Van Kleef E., Sanjaya S., Vingerhoeds M.H., Buurma E.J.M., Van Rossum C.T.M., Seidell J.C., Dijkstra S.C (2018). What's for lunch? The content of lunches consumed at home and at school by Dutch primary school children. Conference poster at International Society of Behavioral Nutrition and Physical Activity (ISBNPA), Hong Kong, June 2018. Doelgroep: voedingswetenschappers (internationaal).</p> <p>Rongen F.C., Dijkstra S.C., Vingerhoeds M.H., Van Kleef E., Seidell J.C., (2018). What's for lunch? The content and preferences of primary school children. Conference poster at Amsterdam Public Health annual meeting, Amsterdam, November 2018. Doelgroep: voedingswetenschappers (internationaal).</p>			

Bijlage: Titels/omschrijvingen van alle producten in 2018 of een link naar deze producten op de projectwebsite of andere publieke websites

Wetenschappelijke publicaties

Dijkstra S.C., Rongen F.C., Van Kleef E., Seidell J.C., Vingerhoeds, M.H. (2018) *Een verzorgde lunch op de basisschool: wat kost dat en wat mag dat volgens ouders kosten?* Tijdschr. Gezondheidswet. 96:234-237.

Posters

Rongen F.C., Van Kleef E., Sanjaya S., Vingerhoeds M.H., Buurma E.J.M., Van Rossum C.T.M., Seidell J.C., Dijkstra S.C (2018). *What's for lunch? The content of lunches consumed at home and at school by dutch primary school children.* Conference poster at International Society of Behavioral Nutrition and Physical Activity (ISBNPA), Hong Kong, June 2018.

Rongen F.C., Dijkstra S.C., Vingerhoeds M.H., Van Kleef E., Seidell J.C., (2018). *What's for lunch? The content and preferences of primary school children.* Conference poster at Amsterdam Public Health annual meeting, Amsterdam, November 2018.

Studentenrapporten

Kroes, S. (2018). *What's for lunch? Content and healthiness of the lunchboxes of Dutch primary school children and their preferences for healthy school lunch concepts.* Thesis Vrije Universiteit Amsterdam | Institute of Health Sciences: Youth & Lifestyle.

Websites:

www.etenopschool.org

<https://www.wur.nl/nl/Onderzoek-Resultaten/Onderzoeksprojecten-LNV/Expertisegebieden/kennisonline/Gezonde-schoollunch.htm>